

Meditatie over Filippenzen 2:5-11

7^e Lijdenszondag 2020, avonddienst

Broeders en zusters in Christus,

Een docent die niet alleen erg goed is in zijn vakgebied, maar ook van zijn eigen niveau afdaalt om jou als stuntelige nieuweling de dingen uit te leggen, zodat je ook een kans krijgt om mee te komen. Een ervaren aanvoerder in je voetbalteam die op het middenveld een paar stappen harder loopt om jou als onervaren speler te helpen op jouw stuk van het veld. Een baas die je na het overlijden van je moeder opbelt en vraagt hoe het gaat en daarna zegt dat hij je voorlopig nog niet op het werk verwacht, omdat hij weet dat je tijd nodig hebt. Een manager die niet alleen zegt wat je moet doen, maar ook vraagt wat je erbij nodig hebt om dat werk goed te kunnen uitvoeren en je daarbij steunt.

Dienstbaar leiderschap, heet dat in vaktermen. In de business van leiderschapstrainingen en managementboeken is dat een veelbesproken onderwerp. Dat is allemaal erg te prijzen. En we mogen er blij mee zijn als leiders zich toeleggen op de vraag hoe ze een dienstbaar leider kunnen zijn. Dat gedachtegoed heeft namelijk zijn wortels in het Evangelie van Jezus Christus. Je ziet dat Zijn Evangelie ook op die terreinen door kan werken. Niks is voor God verborgen. En geen terrein in ons leven is voor Hem onbereikbaar of onbehandelbaar! Gods werkelijkheid, Zijn Koninkrijk, Zijn manier van leven wil doordringen in ons héle leven. Dat is heilzaam voor je. Je wordt er geestelijk gezonder van. God kan iets van Zichzelf in je kwijt. En dat is Zijn verlangen: dat je bij Hem thuis komt, kind aan huis bent. En dat Hij je kan vernieuwen, zodat je hoe langer hoe meer op Zijn Zoon, Jezus Christus gaat lijken. Daarin wordt God zelf verheerlijkt.

Dat is ook de reden waarom Paulus hierover schrijft in zijn brief aan de Filippenzen. In hoofdstuk 2 doet Paulus een hartstochtelijke oproep aan ons, gelovigen, om niet jezelf voorop te stellen, maar de ander. Om niet voor je eigen eer en je eigen belangen te leven, maar eerst die van de andere gelovigen voor ogen te hebben. Verhef jezelf niet. Denk nou niet dat je belangrijker bent dan anderen in de kerk. Elders lezen we dat we ons op dezelfde manier ook naar niet-kerkmensen dienen op te stellen, maar hier gaat het om hoe gelovigen met elkaar omgaan. Het gaat dus om onze kerkgemeenschap. En dan stel ik mijzelf een paar vragen:

Zijn wij een kerk waarin we voor elkaar gaan? Gaat het ons erom dat de ander tot zijn recht kan komen? Of willen we soms toch graag ook zelf scoren, een goede indruk maken? Is er ruimte voor jongeren - die vol zitten met vragen - dat zij hun twijfels kunnen uitspreken? Of raken we dan van slag? Helpen we hen dan verder in hun zoektocht of verzuchten we dat ze gewoon moeten geloven? Zien we de verschillen in geloofsbeleving, die onze gemeente kent, als een verrijking? Of moeten anderen toch vooral op dezelfde manier hun geloof uiten als uzelf, als jijzelf?

Paulus baseert zijn oproep niet op een of andere medemenselijkheid of humanistische leer. Het is ook geen methode om je doelen te bereiken, zoals dienstbaar leiderschap functioneert in het bedrijfsleven. Die dienstbare houding waar Paulus het over heeft, komt voort uit de gehoorzaamheid aan Christus. Aan navolging van onze Heer en Redder. "Laat dan die gezindheid in u zijn, die ook in Christus Jezus was." Het gaat hier om de identiteit van een christen en om een wezenskenmerk van de christelijke gemeente. Die is geroepen om niet voor zichzelf te leven, maar voor de ander. Niet om zelf succesvol en rijk en gelukkig te worden, maar om anderen te laten schitteren voor God. Je wordt pas gelukkig als je niet meer voortdurend bezig bent om je eigen geluk na te jagen.

Paulus doet een oproep naar onze motivaties. Hij stelt onze drive aan de orde. Waar laat jij je door leiden in hoe je omgaat met anderen? Nu kun je snel klaar zijn met die vraag. Maar als we er wat nauwkeuriger naar kijken, dan zie je al snel dat er verschil kan zitten tussen waardoor je je zou willen laten leiden, en waardoor je je wérkelijk laat leiden.

Denk als voorbeeld aan hoe het in je gezin gaat, deze weken. Je wilt heel graag dat je je kinderen opvoedt vanuit de liefde van Christus. Maar nu je allemaal zo lang zo dicht op elkaars lip zit, in onzekere tijden, en je ook nog de druk van je werk hebt, en je misschien zorgen maakt om je eigen ouders, is de rek er soms snel uit. Jullie klappen tegen elkaar op. De dakpannen stuiteren er soms van. Helaas. Je wilt het niet, maar toch gebeurt het.

Laat ik duidelijk zijn: er is geen mens die het jullie kwalijk neemt als het in deze tijd thuis soms even niet lukt. En laat ik ook maar gelijk zeggen dat het erg kan opluchten om even van je af te praten. Bel gerust.

Maar dit alles maakt ons wel duidelijk dat we als gelovigen kunnen belijden dat de liefde van Christus ons drijft, en dat we de ander uitnemender achten dan onszelf, enzovoorts, maar dat het helemaal niet vanzelfsprekend is dat we daar ook altijd naar leven. Er zijn soms ook andere invloeden die onze motivatie, onze instelling, onze gezindheid, bepalen. Daarom is het een belangrijke oproep van Paulus: "Laat de gezindheid van Christus Jezus in je zijn." Het helpt als we ons richten op Jezus en Hem leren kennen. En het helpt ons als we ons ervan bewust zijn welke andere invloeden onze gezindheid willen bepalen.

Zoals in verreweg de meeste dorpen, wordt de manier van hoe we in de kerk met elkaar omgaan, ook beïnvloed door hoe we als dorpsbewoners met elkaar omgaan. Positief en negatief. Dat is niet erg; een christen moet zich daarom niet helemaal terugtrekken uit zijn omgeving. Maar wees je er wel van bewust dat de gezindheid van Christus een andere is dan die van mensen. Wij hebben vernieuwing nodig van onze gezindheid. Spiegel de gezindheid van Jezus Christus dan maar aan uw eigen instelling.

Meer over de gezindheid van Christus Jezus

Wat Paulus hier over de gezindheid van Jezus Christus schrijft, is een kunstig gedicht of lied geworden. Hoe kun je ook in een paar zinnen vertellen wat de levenshouding was die kenmerkend was voor de Here Jezus? Dan moet je beelden gebruiken. Moet je je dus voorstellen: Jezus, die van voor de tijden al bestaat, die God is, door Hem is de aarde en is de hemel geschapen, Hij is de hemelse koning: Hij wordt mens! En niet een menselijke koning, maar een menselijke slaaf. Van de hoogste positie in de hemel naar de laagste positie op aarde.

Wat een Koning is Hij! Jongens en meisjes, jullie kunnen je ook wel voorstellen hoe het is als je iets afpakt van een ander. Dan moet je er goed op passen, want voor je het weet, pakt die ander het weer van je terug. In de tijd dat Paulus dit schreef, waren koningen en keizers eigenlijk altijd bezig om andere landen te veroveren. En als je als koning dan een ander land had veroverd, dan won je ook al het goud, en zilver, en alle edelstenen, sieraden, de paarden en wagens, en alle andere rijkdom. Zo'n koning was natuurlijk ook erg trots op zichzelf, dat hij dat nieuwe land met al z'n rijkdommen veroverd had. En koningen liepen graag met die geroofde rijkdom te pronken.

Nou, de Here Jezus is niet zo'n koning. Hij liep er niet mee te pronken dat Hij God was en Koning van hemel en aarde. Hij liet al Zijn rijkdom achter Zich, verliet de hemel en kwam als mens op aarde.

God de Zoon heeft Zich ontledigd. Hij heeft Zich leeg gemaakt van waar Hij vol van was. Door de gestalte van een menselijke slaaf aan te nemen. De Here Jezus heeft Zijn koninklijke status met alle

voorrechten en kansen afgelegd. Denk even aan onze koning en koningin die op de actiedag 'Nederland doet' ook een overall aantrekken en meehelpen een buurtgebouw te verven. Niemand kan hem verplichten om dat te doen. De koning kiest er zelf voor, want hij kan ook zeggen: "Hoor eens, ik ben de koning, dát ga ik niet doen. Ik heb belangrijkere dingen te doen." Maar onze koning en koningin leggen op die dag hun status en hun voorrechten even aan de kant. Zo heeft ook de Here Jezus dus al Zijn rechten om als een Koning behandeld te worden, afgelegd. Hij werd mens. Hij maakte Zich leeg van Zijn hoge status.

Maar Hij ging nóg een stap verder. Hij werd niet een menselijke koning, ook geen vrij mens zoals jij en ik, maar Hij werd een slaaf. Een slaaf is niet vrij om zelf te bepalen wat hij doet en waar hij heen gaat. Onze God koos er dus niet alleen voor om Zijn goddelijke rechten af te leggen, maar ook om Zijn menselijke rechten af te leggen.

Ja, Hij weet wat het is als anderen je een minderwaardig mens vinden... als je de rotklusjes moet opknappen voor die bazige collega. Als je vader of moeder een tiran is. Of je eigen man... Hij weet wat het is om als een vluchteling van het kastje naar de muur te worden gestuurd; dat er met je gespeeld wordt en je nergens recht op hebt. Hij weet wat het is als andere kinderen je pesten en je belachelijk maken. God werd een rechteloos mens. Hij kwam om te dienen en niet om gediend te worden.

Hij heeft Zichzelf dus vernederd. Het is precies de omgekeerde beweging die wij mensen van nature willen maken. Mensen willen uit zichzelf heel graag belangrijk gevonden worden, gezien, gewaardeerd, geliefd, gewild. En voor sommigen is dat niet genoeg; die willen de baas zijn en de baas spelen over anderen; die willen als God zijn, alles bepalen; die dulden niemand boven zich, eisen zelfs dat anderen hen als een god behandelen. In die wereld kwam de Schepper zichzelf vernederen...

"Laat dan die gezindheid in u zijn, die in Christus Jezus was." Kijk naar Hem. Leer Hem verder kennen. Verwonder je over Zijn liefde. Daar is het begin van vernieuwing van uw en jouw en mijn gezindheid.

De uitvinder van trouw en liefde liet Zich verraden door een van Zijn vrienden.

De Hogepriester die voor ons bidt bij de Vader, moest Zijn worsteling in de tuin van Getsémané alleen doorstaan. Zijn vrienden vielen ervan in slaap...

De Koning van hemel en aarde met een leger van engelen liet Zich gevangen nemen als een machteloze eenling.

Het levenscheppende Woord liet Zich als een Lam dat niet kan spreken naar de slachting leiden.

De God die relatie, liefde en vriendschap in Zichzelf is, werd in de steek gelaten door zijn meest fanatieke vrienden.

De Heer, wiens Woord genoeg is om mensen te verslaan, liet Zich slaan en draaide Zijn andere wang toe voor de volgende slag.

Hij die ons leven draagt, liet Zijn rug tot bloedens toe geselen met een touw vol scherpe steentjes.

De werkelijke Koning van hemel en aarde liet Zich als een speelpop ter vermaak een kroon van doornentakken in Zijn hoofd drukken.

Hij die het Levende Water is, liet Zich bespugen met rochels uit de giftige monden van Zijn haters.

De Mens zonder zonde liet Zich veroordelen als een misdadiger.

De God van het Leven liet Zich uitruilen met een moordenaar.

De Heer die zovelen tot grote zegen was geweest, liet Zich kruisigen als een vervloekte.

De Heer die mensen Thuis brengt, liet Zich maken tot een uitgestotene.

Zelfs toen de mensen Hem uitdaagden van het kruis af te komen, bleef Hij daar.

Hij was gehoorzaam aan Zijn Vader. Zelfs tot in de dood. “Hij heeft om de vreugde die Hem in het vooruitzicht was gesteld, het kruis verdragen en de schande veracht.” (Hebr. 12:2) “Laat de gezindheid van Christus in je zijn.”

Hij ging die volstrekt onderste weg van vernedering - onmenselijk werd Hij gemaakt - met het oog op een toekomst die Hem álles waard is: Namelijk dat de Vader daardoor verheerlijkt zal worden! Dat betekent onlosmakelijk ónze redding. Hoort u Zijn liefde? Zie je de liefde in Zijn ogen staan? Geprezen zij de Heer, die al Zijn rechten Thuis liet, om ons Thuis te kunnen brengen.

Halleluja! Amen.

Drs. F.J.M. van Elk, april 2020